

Prof. dr hab. Jan Karczewski
Zakład Zdrowia Publicznego
Akademia Bialska
im. Jana Pawła II
w Białej Podlaskiej

Recenzja

Rozprawy doktorskiej na stopień dr w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu lek.med. Macieja Domańskiego na temat: „Zachowania pro- i antyzdrowotne pacjentów hospitalizowanych na oddziałach psychiatrycznych” wykonanej pod kierunkiem promotora Prof. dr hab.n.med. i n.o.zdr. Wioletty Żukiewicz-Sobczak i promotora pomocniczego dr n.med. i n.o.zdr. Zuzanny Chęcińskiej-Maciejewskiej, zlecona Uchwałą Rady Naukowej Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Kaliskiego im.Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego z dnia 6 listopada 2025 r.

Zaburzenia psychiczne i neurologiczne w XXI wieku stanowią jeden z głównych problemów przed którymi staje współczesna medycyna. Do najczęściej diagnozowanych chorób należą: depresja, zaburzenia lękowe, schizofrenia, choroba afektywna dwubiegunowa. Zwraca się uwagę na przyczyny zjawiska. Można tu wymienić m.in. czynniki środowiskowe i styl życia, które mogą wpływać na rozwój i przebieg zaburzeń psychicznych. Ważnym zagadnieniem staje się profilaktyka oparta na zdrowym stylu życia, aktywności fizycznej, zbilansowanej diecie. Istotną rolę odgrywa edukacja zdrowotna realizowana na różnych poziomach i szczeblach. Badania licznych autorów wskazują na związek między zdrowiem psychicznym a sposobem odżywiania. Dieta bezpośrednio wpływa na mikrobiotę jelitową, a to w istotny sposób wpływa także na układ nerwowy i ryzyko występowania depresji, zaburzeń lękowych, ograniczenia funkcji poznawczych. U osób z zaburzeniami psychicznymi często stwierdza się nieregularne spożywanie posiłków i niską ich jakość, co powoduje ryzyko wystąpienia dysbiozy.

To krótkie wprowadzenie tłumaczy, dlaczego Doktorant, będąc psychiatrą, zajął się kompleksową oceną zachowań zdrowotnych i antyzdrowotnych u pacjentów z oddziałów psychiatrycznych. Praca ma charakter holistyczny i

obejmuje dietetykę kliniczną, hematologię, psychiatrię oraz zdrowie publiczne. Jest to oryginalne podejście naukowe i praktyczne do zagadnienia zdrowia psychicznego.

Doktorant sprecyzował cele szczegółowe, które zawarł w 4 pkt i także w 4 pkt hipotezy badawcze oraz problemy w pytaniach badawczych. Zdaniem recenzenta należałoby znacznie ograniczyć ilość i objętość tej części pracy, tym bardziej, że wiele zagadnień jest kilkakrotnie powielanych, część z nich powinna znaleźć się w metodyce, a część w dyskusji. Uwaga ta ma charakter porządkujący i nie umniejsza wartości merytorycznej rozprawy.

Zastosowane metody badawcze są adekwatne do postawionych celów badawczych. Miały na celu ocenę wybranych zachowań zdrowotnych, stanu odżywienia, parametrów hematologicznych, biochemicznych oraz zawartości wit.D₃ w suplementach diety. Zastosowano metody ankietowe, pomiary antropometryczne oraz diagnostykę laboratoryjną. Przed właściwym badaniem przeprowadzono badania pilotażowe, które potwierdziło właściwy kierunek przyjętych badań. Badanie krwi wykonano w laboratorium Szpitala Neuropsychiatrycznego w Lublinie. Zawartość wit.D₃ w suplementach oznaczono metodą wysokosprawnej chromatografii cieczowej HPLC. Zastosowane metody badawcze oraz analizę statystyczną wyników uważam za w pełni profesjonalną gwarantującą ich rzetelność.

Wyniki badań Doktorant zawarł w 3 publikacjach, które szczegółowo omówił w dalszej części rozprawy. Należy podkreślić, że 2 z nich to absolutna czołówka w swojej dziedzinie (Nutrients – IF=5,0). Z pierwszej publikacji wynika, że pacjenci hospitalizowani psychiatrycznie mają nieprawidłowe zachowania i ograniczoną świadomość żywieniową, co może przyczyniać się do pogorszenia zdrowia psychicznego i fizycznego. Druga publikacja obejmowała ocenę wybranych markerów hematologicznych i biochemicznych (wit.B₁₂, wit.D oraz glukozy w kontekście ich potencjalnej roli w zaburzeniach psychicznych. Wyniki wykazały istotnie niższy poziom wit.B₁₂ oraz ciężki niedobór wit.D u pacjentów psychiatrycznych. Nie stwierdzono istotnych różnic w poziomie glukozy. Niedobory witamin B₁₂ i D mają istotne znaczenie w przebiegu zaburzeń psychicznych. Uwzględnienie aspektów metabolicznych i żywieniowych w praktyce klinicznej może poprawić efekty leczenia, złagodzić objawy choroby i zwiększyć dobrostan pacjentów. Uzyskane wyniki stwarzają nowe perspektywy do dalszych badań nad rolą parametrów hematologicznych i biochemicznych jako potencjalnych biomarkerów w psychiatrii. Autor stwierdza, że odpowiednia

terapia wzbogacona dietą i suplementacją może niwelować pojawienie symptomów choroby.

Autor kończy przeprowadzoną przez siebie dyskusją wyników zamieszczoną w 3 publikacjach będących materiałem doktoratu wnioskami szczegółowymi, gdzie w 4 pkt. odnosi się do celu rozprawy. Stwierdza, że uzyskane wyniki dotyczące zależności między zachowaniami pro- i antyzdrowotnymi pacjentów, związane są ze stanem odżywiania a markerami świadczącymi o pogorszeniu stanu zdrowia. Praca wskazuje na potrzebę holistycznego podejścia do profilaktyki zdrowotnej, uwzględniającego zarówno aspekty żywieniowe, jak i psychospołeczne. Podkreśla znaczenie świadomego stosowania suplementów diety jako potencjalnego wsparcia w terapii psychiatrycznej.

Ważnym wnioskiem stwierdzonym w badaniach jest rozbieżność między faktyczną a deklarowaną zawartością wit.D₃ w suplementach, co może ograniczać skuteczność profilaktyki i leczenia niedoborów. Kończące rozprawę zawarte w 6 pkt. rekomendacje praktyczne są powtórzeniem wcześniejszych wniosków wynikających z cytowanych prac.

Spis piśmiennictwa liczący 15 pozycji kończący zasadniczą część rozprawy rodzi pytanie, czy są to nowe pozycje nie uwzględnione w dołączonych publikacjach, jeśli tak, należało to zaznaczyć.

Dalsza część rozprawy doktorskiej stanowi dokumentacja obejmująca 3 publikacje stanowiące podstawę materiału dysertacji, kwestionariusz ankiety, zgodę komisji bioetycznej, oświadczenia o współautorstwie

Reasumując pragnę stwierdzić, że przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska lek.med. Macieja Domańskiego „Zachowania pro- i antyzdrowotne pacjentów hospitalizowanych na oddziałach psychiatrycznych” na stopień dr w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu na temat: n.t. „Zachowania pro- i antyzdrowotne pacjentów hospitalizowanych na oddziałach psychiatrycznych” wykonanej pod kierunkiem Prof. dr hab. Wioletty Żukiewicz-Sobczak i promotora pomocniczego dr n.med. i n.o.zdr. Zuzanny Chęcińskiej-Maciejewskiej w pełni spełnia wymogi stawiane dysertacjom na stopień dr w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu. Rozprawa doktorska napisana jest

ładnym językiem oraz jest bez zarzutu pod względem edytorskim. Stanowi, zdaniem recenzenta, dojrzałe, oryginalne opracowanie naukowe mające walory poznawcze i praktyczne, a uwagi, które poczyniłem nie dotyczą wartości merytorycznej manuskryptu. Uważam, że uzyskane wyniki powinny być impulsem do dalszych badań obejmujących znacznie większą populację. Problem ten, z racji wysokiej i stale rosnącej problematyki zdrowia psychicznego w opiece medycznej stanowi nie tylko ważny problem medyczny ale również społeczny. Wyrażam uznanie dla Doktoranta oraz Pani Promotor za podjęcie tego ważnego i narastającego problemu zdrowotnego jako tematu dysertacji doktorskiej.

W związku z powyższym uzasadnieniem zwracam się do Rady Naukowej Dyscypliny Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Kaliskiego im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu o dopuszczenie lek. Macieja Domańskiego do dalszych etapów przewodu doktorskiego w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu.

Biała Podlaska, 30.11.2025

Prof. dr hab. Jan Karczewski

Prof. dr hab. n. med. Jan Karczewski